

KORTLÆGNING AF DAGSOMMERFUGLE OG GULDSMEDE PÅ HORREBY LYNG

2015

15. Juni Fonden

GULDBORGSUND

Titel

Kortlægning af dagsommerfugle og guldsmede på Horreby Lyng. 2015. Plöger, Eigil.
Guldborgsund Kommune.

Udgiver

Guldborgsund Kommune
Center for Teknik & Miljø
Parkvej 37
4800 Nykøbing F
teknik@guldborgsund.dk
www.guldborgsund.dk
www.horrebylyng.dk

Foto

Eigil Plöger og Guldborgsund Kommune.
Forside. Stor Kærguldsmed. Thomas W. Johansen.

Konsulent

Agalaja
v. Eigil Plöger
Damvej 16, Endeslev
4652 Hårlev
aglaja@post.tele.dk
www.aglaja.dk

Finansiering

Denne rapport er en del af "Projekt kortlægning af biologiske værdier i Horreby Lyng",
som venligst er finansieret af 15. Juni Fonden. Bevilling 214-A-23.

**KORTLÆGNING AF
DAGSOMMERFUGLE OG GULDSMEDE
PÅ HORREBY LYG**

2015

Indhold

Sammenfatning.....	3
Metode	4
Resultater.....	5
Dagsommerfugle.....	5
Guldsmede.....	6
Diskussion.....	7
Dagsommerfugle.....	7
Guldsmede.....	8
Bilag 1a, observationer fra d. 18. juni, 2014.....	10
Bilag 1b, observationer fra d. 22. juli, 2014.....	11
Bilag 1c, observationer fra d. 14. august, 2014	12
Bilag 1d, observationer fra d. 17. april 2015.....	13
Bilag 1e, observationer fra d. 22. maj 2015	14

Sammenfatning

Der er i perioden april 2014 - august 2015 i udvalgte områder af mosen foretaget registrering af dagsommerfugle og guldsmede (i bred forstand). Registreringen er foretaget langs faste transekter, som er udlagt i forskellige vegetationstyper (se nedenstående kort).

Horreby Lyng udgør med sin mosaik af lysåbne og bevoksede arealer, tørvegrave med åbent vand og tørvegrave med udbredt vegetation og hængesæk samlet set et værdifuldt levested for de undersøgte insektgrupper, guldsmede og dagsommerfugle.

Guldsmede

Især guldsmedene optræder talrigt, og mange af de i alt 21 registrerede arter har store ynglebestande.

Blandt de registrerede guldsmede findes hovedsageligt arter tilknyttet sure og næringsfattige lokaliteter samt almindelige arter. Dog skal fremhæves, at mosen rummer en stor bestand af Bilag II- og IV-arten Stor Kærguldsmed, der trives på lokaliteten.

Dagsommerfugle

I Horreby Lyng er der registreret 25 arter af dagsommerfugle. Det er i kraft af forskellige biotoper et højt antal forskellige arter. Hovedparten af arterne udgøres af de almindelig grupper i Danmark - takvinger, randøjer og kålsommerfugle.

Derimod findes en række ualmindelige arter eller arter, der er under udbredelse i Danmark. De arter, der skal fremhæves, er Det hvide C, Hvid admiral, Iris, Sørgekåbe og Østlig takvinge.

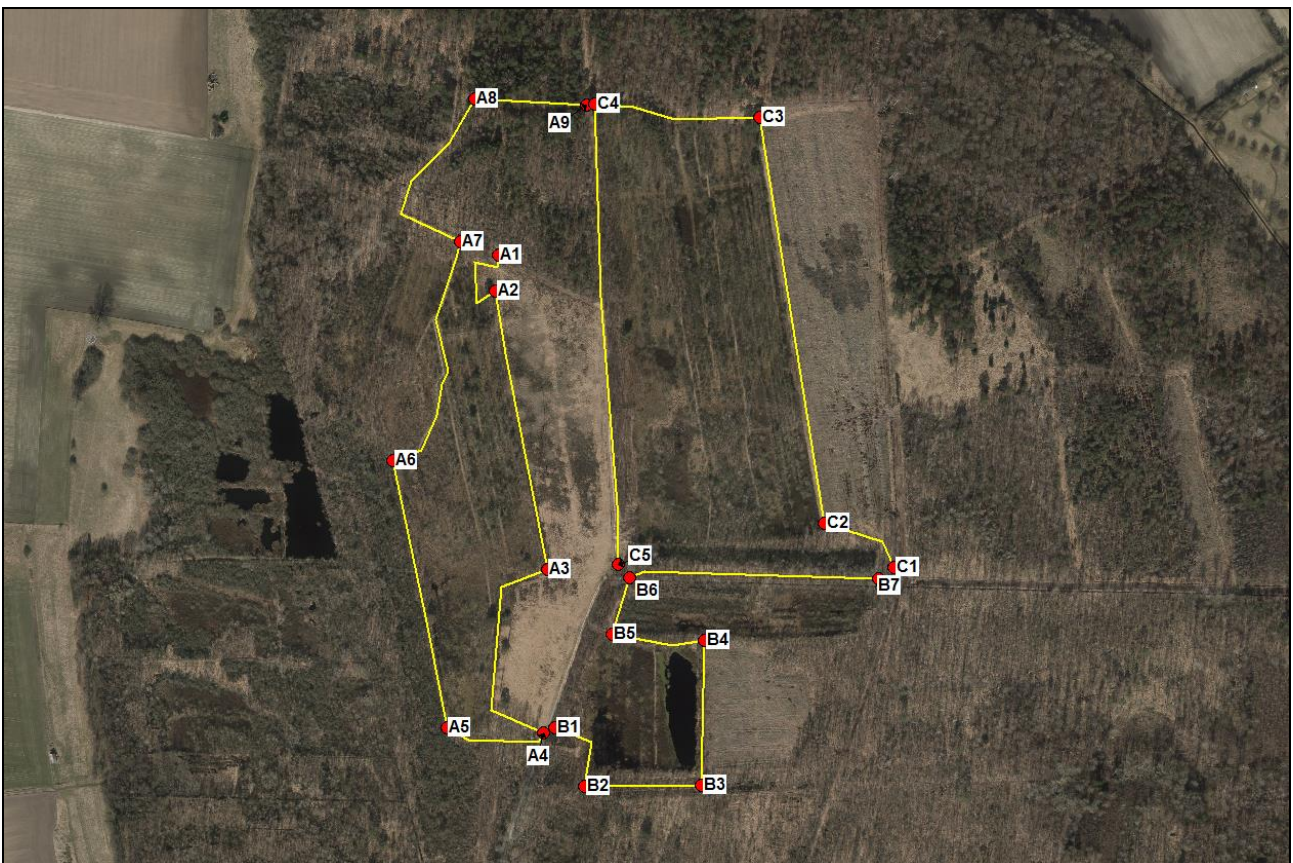
Mængden af fourageringsplanter i mosen er begrænset og ofte koncentreret langs veje og stier, hvor det primært er forskellige arter af tidsler og andre kurveblomster, der er de vigtigste fourageringsplanter for dagsommerfuglene (og andre nektarelskende insekter).

Metode

Overvågningen er foretaget efter transekt-metoden. Der er udlagt tre transekter i mosen (se Kort 1). Transekterne er placeret, så de dækker forskellige vegetations-typer og successionsstadier i mosen samt forskellige af eksponering. Metoden indebærer, at man går langs transektet med jævn hastighed og registrerer, hvad der ses i et 2 meter bredt bælte på begge sider af transekter. Der må ikke gøres stop ved fx. grupper af fourageringsplanter eller lignende "hot-spots". Dette betyder, at eksempelvis de små vandnymfer ikke alle er bestemt til antal, når de optræder i masseforekomst.

Transekterne er inddelt i delstrækninger, og såvel endepunkter som "knæk" er stedfæstet med GPS, således at overvågningen kan gentages.

Da disse insekter er varmeelskende, er det afgørende for overvågningen, at den udføres på dage, hvor vejret er godt, dvs. varmt, ikke for blæsende og tørt. For at dække den variation, der er i arternes flyvetid, er der foretaget en månedlig registrering i månederne april, maj, juni, juli og august. Da overvågningen begyndte sent i 2014, er der også overvåget i 2015.

Kort 1. De undersøgte transekter i Horreby Lyng

Resultater

Registreringsdata for de enkelte transekter og dage findes i Bilag 1, og samlet artsliste ses i Tabel 1.

Data er indtastet i Naturdata.dk for de enkelte transekter og for de enkelte overvågningsdage.

Dagsommerfugle

I mosen er der ved overvågningen fundet ikke mindre end 25 arter af dagsommerfugle, hvoraf ikke overraskende takvinger udgør næsten halvdelen af arterne; 10 i alt. Der er fundet ni arter af hvidvinger og randøje. De øvrige arter er bredpander, blåfugle og en enkelt perlemorsommerfugl.

Det skal bemærkes, at der ikke er registreret køllesværmere eller dagaktive natsommerfugle (dvs. spindere, ugler og målere). Flere dagaktive arter af sidstnævnte grupper findes dog givetvis i mosen.

De fundne arter er i langt overvejende grad almindelig arter, og blot et par enkelte (Citronsommerfugl og Sørgekåbe) må betegnes som mere karakteristisk for sur og næringsfattig bund end på øvrige biotoper. De arter, der skal fremhæves, er derudover Det hvide C, Hvid admiral, Iris og Østlig takvinge.

Som det fremgår af bilagene, er transekt A og transekt B de transekter, hvor der registreres flest arter og individer af dagsommerfugle og guldsmede. Ingen af de observerede dagsommerfugle optræder talrigt i samme grad som flere af guldsmedearterne.

Guldsmede (i bred forstand)	Dagsommerfugle
almindelig hedelibel	admiral
almindelig kobbervandnymfe	almindelig blåfugl
almindelig vandnymfe	aurora
blodrød hedelibel	citronsommerfugl
blå libel	dagpåfugleøje
blå mosaikguldsmed	det hvide C
blåbåndet pragtvandnymfe	engrandøje
brun mosaikguldsmed	græsrandøje
efterårsmosaikguldsmed	grønåret kålsommerfugl
fireplettet libel	hvid admiral *
flagermus-vandnymfe	iris
grøn smaragdlibel	lille ildfugl
hestesko-vandnymfe	lille kålsommerfugl
håret mosaikguldsmed	nældens takvinge
kileplet-mosaikguldsmed	nældesommerfugl
plettet smaragdlibel	okkergul randøje
røddøjet vandnymfe	skovblåfugl
stor blåpil	skovrandøje
stor farvevandnymfe	stor bredpandes
stor kejserguldsmed	stor kålsommerfugl
stor kærguldsmed	storplettet perlemorsommerfugl
	stregbredpande
	sørgekåbe
	tidselsommerfugl
	østlig takvinge *

Tabel 1. Registrerede dagsommerfugle og guldsmede langs transekter i Horreby Lyng i 2014-2015. Arter med * er ikke set af forfatteren.

Guldsmede

Der er set 21 arter af guldsmede (i bred forstand), hvoraf der af mosaikguldsmede er fundet fem arter og fire arter af de små vandnymfer.

Blandt de registrerede guldsmede findes hovedsageligt arter tilknyttet sure og næringsfattige lokaliteter samt almindelige arter. Dog skal fremhæves, at mosen rummer en stor bestand af Bilag II- og IV-arten Stor Kærguldsmed (se Foto 1), der trives på lokaliteten. Desuden ses en art som Plettet Smaragdlibel fåtalligt. Arten er ualmindelig på Falster (fordi der mangler levesteder) og har umiddelbart sin hovedudbredelse i Nordøst-Sjælland.

Flere af de andre arter af guldsmede og især de små vandnymfer optræder endnu meget talrigt, og det har mange gange ikke været muligt at optælle arterne, hvis metoden skulle følges.

Diskussion

Dagsommerfugle

I mosen findes ikke længere de højmosekarakteristiske arter som Moseperlemorssommerfugl, Moserandøje og Bølleblåfugl. På trods af mosens udstrækning og forekomst af om ikke *velegnede*, så dog *egnede* biotoper er disse arter ikke set de seneste ca. 50 år.

Den store sjældenhed fra mosen, Stor ildfugl, der levede på Vand-Skræppe i grøfterne, er ligeledes ikke set siden 1955. Den fandtes - som det eneste sted i Danmark - i mosen i perioden 1934-55 og optrådte i nogle år meget talrigt. Denne art er i modsætning til de tre førstnævnte ikke en typisk eller karakteristisk art for højmoser.

Mosens værdi for dagsommerfuglene ligger i, at det er et stort sammenhængende areal. Det relativt store antal arter, som er registreret, er ikke et mål i sig selv. Det er et tegn på, at mosen er ødelagt i forhold til den oprindelige dannelse; en højmose. Det må formodes, at levevilkårene for de højmosekarakteristiske arter (Moseperlemorssommerfugl, Moserandøje og Bølleblåfugl) er forringet i takt med dræning, tørveindvinding og efterfølgende tilgroning med vedplanter. Desuden blev nærliggende levesteder udsat for samme udnyttelse, og bestandene fragmenteredes.

Genskabelse af højmose og dermed et levested for de dagsommerfugle, der er tilknyttet denne naturtype, skal ses i et langt tidsperspektiv. Med mindre man eksempelvis foretager udsætning af en eller flere af arterne, er tilbagekomst af arterne ved genindvandring næppe sandsynligt på grund af arternes generelle trængte status i Vesteuropa.

Det må forventes, at de flere af de almindelige arter, der i dag yngler i mosen, vil reduceres i antal, idet vandstandshævning vil drukne deres foderplanter i mosen; i hvert fald i det centrale kerneområde af mosen. Dette skal dog blot opfattes som et sundt tegn for mosens tilstand og udvikling.

Foto 2. Lysåben moseflade med dominans af tørvemosser (Sphagnum) og forekomst af Tranebær, Tue-Kæruld og Smalbladet Kæruld. Denne naturtype er levested for Moseperlemorssommerfugl, Moserandøje og Bølleblåfugl og findes i dag i Horreby Lyng. Over tid forventes det, at Lifeprojektet genskaber store sammenhængende og åbne flader med aktiv højmoser.

Guldsmede

Umiddelbart vurderet har Horreby Lyng i sin nuværende tilstand større værdi for guldsmede end for dagsommerfugle. Mange arter af guldsmede trives med de talrige tørvegrave, hvoraf flere er med rig flydeblads- og undervandsvegetation og tillige med rig vegetation langs bredderne. Desuden trives guldsmedene med de mange "rum", der er i mosen, dvs. forskellige grader af tilgroning og forskellige størrelse på både lysninger og tørvegrave.

Guldsmedene elsker læ og varme, hvilket variationen i vegetationsdække og vegetationstyper i høj grad giver.

Det må forventes, at Lifeprojektet set over en relativ kort årrække vil give bedre levevilkår for mange af guldsmedene. Hævet vandstand vil betyde, at en del af vedplanter langs tilgroede tørvegrave vil drukne, hvorved tørvegravene og især deres bredarealer vil blive mere lysåbne. Dette vil fremme plantevæksten i tørvegravene og dannelse af hængesæk langs bredderne. Hævet vandstand vil ligeledes sikre, at ynglebiotoperne ikke udtørres (som tilfælde var i flere tørvegrave i 2015), og at nye kan opstå.

Endelige må det forventes, at en sikring af, at der ikke kommer eutrofieret vand ind i Horreby Lyng, over tid vil kunne forbedre vandkvaliteten i tørvegravene. Vand til såvel moseflade som tørvegrave vil fremover alene komme fra regn.

Foto 3. Hængesæk og tørvegrav i Horreby Lyng mellem B1 og B2 på transekt B. Tørvegraven er bl.a. ynglebiotop for Stor Kærguldsmed. Fotoet er taget i sommeren 2015, hvor den bagvedliggende tørvegrav var stærkt udtørrende.

Bilag 1a, observationer fra d. 18. juni, 2014.

Transekt A		
Start	Slut	Obs
A1	A2	almindelig vandnymfe (*), hestekovvandnymfe(*), almindelig hedelibel, fireplettet libel, almindelig blåfugl, græsrandøje, stor kålsommerfugl
A2	A3	flagermusvandnymfe (*) hestekovvandnymfe(*), håret mosaikguldsmed, almindelig blåfugl, græsrandøje (2), grønåret kålsommerfugl (2), lille kålsommerfugl, skovrandøje, stor kålsommerfugl (2),
A3	A4	flagermusvandnymfe (*) hestekovvandnymfe(*), blå mosaikguldsmed, håret mosaikguldsmed, citronsommerfugl, græsrandøje, grønåret kålsommerfugl, lille ildfugl, lille kålsommerfugl, skovrandøje, stor kålsommerfugl (2)
A4	A5	flagermusvandnymfe (*)
A5	A6	flagermusvandnymfe (*) hestekovvandnymfe(*), almindelig hedelibel, blodrød hedelibel, brun mosaikguldsmed, håret mosaikguldsmed
A6	A7	almindelig vandnymfe (*), flagermusvandnymfe (*) hestekovvandnymfe(*), grøn smaragdlibel, almindelig hedelibel (2), fireplettet libel (2), brun mosaikguldsmed, håret mosaikguldsmed,
A7	A8	hestekovvandnymfe(*), almindelig hedelibel
A8	A9	flagermusvandnymfe (*), hestekovvandnymfe(*)
Transekt B		
Start	Slut	Obs
B1	B2	almindelig vandnymfe (*), flagermusvandnymfe(*), hestekovvandnymfe(*), almindelig hedelibel (2), blå libel, fireplettet libel (2), stor kærguldsmed (3), blå mosaikguldsmed (*), stor kålsommerfugl
B2	B3	almindelig vandnymfe (*), flagermusvandnymfe(*), hestekovvandnymfe(*), almindelig hedelibel, fireplettet libel, stor kærguldsmed, blå mosaikguldsmed, citronsommerfugl, stor kålsommerfugl,
B3	B4	almindelig vandnymfe (*), flagermusvandnymfe(*), hestekovvandnymfe(*), håret mosaikguldsmed, kileplet mosaikguldsmed, blå mosaikguldsmed, grønåret kålsommerfugl
B4	B5	flagermusvandnymfe (*), hestekovvandnymfe (*)
B5	B6	ingen obs
B6	B7	flagermusvandnymfe(*), hestekovvandnymfe(*), blå mosaikguldsmed (2), håret mosaikguldsmed. Grønåret kålsommerfugl, skovblåfugl, stor kålsommerfugl
Transekt C		
Start	Slut	Obs
C1	C2	flagermusvandnymfe (*), hestekovvandnymfe (*)
C2	C3	flagermusvandnymfe (*) hestekovvandnymfe(*), håret mosaikguldsmed, almindelig blåfugl (3), græsrandøje (2), grønåret kålsommerfugl (2), skovblåfugl, stor kålsommerfugl (2), stor bredpande (2),
C3	C4	almindelig vandnymfe (*), hestekovvandnymfe (*)
C4	C5	almindelig hedelibel, brun mosaikguldsmed, almindelig blåfugl, lille ildfugl (4), græsrandøje (3), grønåret kålsommerfugl, stor kålsommerfugl, iris, stor bredpande

Registreringer d. 18. juni 2014. Arter med * er ikke optalt, da der typiske er set 10-25-50 individer af flere lignende arter.

Bilag 1b, observationer fra d. 22. juli, 2014.

Transekt A		
Start	Slut	Obs
A1	A2	hesteskovvandnymfe(*), brun mosaikguldsmed
A2	A3	flagermusvandnymfe (*), håret mosaikguldsmed, engrandøje, græsrandøje (2), okkergul randøje, grønåret kålsommerfugl, lille kålsommerfugl
A3	A4	brun mosaikguldsmed, efterårs mosaikguldsmed, engrandøje (3), græsrandøje (2), grønåret kålsommerfugl, stor kålsommerfugl (2), stregbredpande
A4	A5	ingen obs
A5	A6	almindelig vandnymfe, flagermusvandnymfe, hesteskovvandnymfe(*), almindelig hedelibel, blodrød hedelibel, brun mosaikguldsmed (3), dagpåfugleøje (2), nældens takvinge
A6	A7	almindelig vandnymfe, almindelig hedelibel, grøn smaragdlibel (2), brun mosaikguldsmed, håret mosaikguldsmed, dagpåfugleøje, nældens takvinge
A7	A8	ingen obs
A8	A9	ingen obs
Transekt B		
Start	Slut	Obs
B1	B2	almindelig vandnymfe (*), almindelig hedelibel (2), grøn smaragdlibel, blå mosaikguldsmed, brun mosaikguldsmed, efterårsmosaik guldsmed, håret mosaikguldsmed, dagpåfugleøje, engrandøje (2), nældens takvinge, grønåret kålsommerfugl, stregbredpande
B2	B3	flagermusvandnymfe(*), hesteskovvandnymfe(*), almindelig hedelibel, brun mosaikguldsmed, efterårsmosaik guldsmed, håret mosaikguldsmed, dagpåfugleøje, grønåret kålsommerfugl, nældesommerfugle, nældens takvinge, græsrandøje, engrandøje (2), stregbredpande
B3	B4	håret mosaikguldsmed, efterårsmosaikguldsmed (3), almindelig blåfugl, dagpåfugleøje, grønåret kålsommerfugl (4), nældens takvinge, storplettet perlemorsommerfugl (2), engrandøje, stregbredpande
B4	B5	nældens takvinge
B5	B6	almindelig hedelibel, brun mosaikguldsmed
B6	B7	admiral, citronsommerfugl (3), dagpåfugleøje (3), nældens takvinge (>10), nældesommerfugl (2), græsrandøje, engrandøje (4), grønåret kålsommerfugl
Transekt C		
Start	Slut	Obs
C1	C2	ingen obs
C2	C3	almindelig hedelibel (3), brun mosaikguldsmed, efterårsmosaik guldsmed, admiral, citronsommerfugl (4), dagpåfugleøje (2), engrandøje (>10), grønåret kålsommerfugl, lille ildfugl (2), nældens takvinge (6), okkergul randøje (1), stregbredpande (2)
C3	C4	citronsommerfugl (2), nældens takvinge, skovrandøje
C4	C5	almindelig hedelibel, engrandøje (3), græsrandøje, grønåret kålsommerfugl, lille ildfugl (2), stregbredpande

Registreringer d. 22. juli 2014. Arter med * er ikke optalt, da der typiske er set 10-25-50 individer af flere lignende arter

Bilag 1c, observationer fra d. 14. august, 2014.

Transekt A		
Start	Slut	Obs
A1	A2	almindelig hedelibel (2), brun mosaikguldsmed, efterårs mosaikguldsmed, kileplet-mosaikguldsmed
A2	A3	citronsommerfugl, dagpåfugleøje, det hvide C, lille ildfugl, nældens takvinge,
A3	A4	efterårsmosaikguldsmed, nældens takvinge
A4	A5	citronsommerfugl (2)
A5	A6	brun mosaikguldsmed, håret mosaikguldsmed, dagpåfugleøje
A6	A7	brun mosaikguldsmed, efterårsmosaikguldsmed, håret mosaikguldsmed (2)
A7	A8	citronsommerfugl
A8	A9	citronsommerfugl
Transekt B		
Start	Slut	Obs
B1	B2	brun mosaikguldsmed, efterårsmosaik guldsmed (2), håret mosaikguldsmed, kileple-mosaikguldsmed, admiral, dagpåfugleøje, nældens takvinge, grønåret kålsommerfugl, stregbredpande
B2	B3	flagermusvandnymfe(*), hesteskovandnymfe(*), almindelig hedelibel, brun mosaikguldsmed, efterårsmosaik guldsmed, håret mosaikguldsmed, dagpåfugleøje, grønåret kålsommerfugl, nældesommerfugle, nældens takvinge, græsrandøje, engrandøje (2), stregbredpande
B3	B4	håret mosaikguldsmed, efterårsmosaikguldsmed (3), almindelig blåfugl, dagpåfugleøje, grønåret kålsommerfugl (4), nældens takvinge, storplettet perlemorsommerfugl (2), engrandøje, stregbredpande
B4	B5	nældens takvinge
B5	B6	almindelig hedelibel, brun mosaikguldsmed
B6	B7	admiral, citronsommerfugl (3), dagpåfugleøje (3), nældens takvinge (>10), nældesommerfugl (2), græsrandøje, engrandøje (4), grønåret kålsommerfugl
Transekt C		
Start	Slut	Obs
C1	C2	ingen obs
C2	C3	almindelig hedelibel (3), brun mosaikguldsmed, efterårsmosaik guldsmed, admiral, citronsommerfugl (4), dagpåfugleøje (2), engrandøje (>10), grønåret kålsommerfugl, lille ildfugl (2), nældens takvinge (6), okkergul randøje (1), stregbredpande (2)
C3	C4	citronsommerfugl (2), nældens takvinge, skovrandøje
C4	C5	almindelig hedelibel, engrandøje (3), græsrandøje, grønåret kålsommerfugl, lille ildfugl (2), stregbredpande

Registreringer d. 14. august 2014. Arter med * er ikke optalt, da der typiske er set 10-25-50 individer af flere lignende arter

Bilag 1d, observationer fra d. 17. april 2015

Transekt A		
Start	Slut	Obs
A1	A2	ingen obs
A2	A3	dagpåfugleøje, nældens takvinge, citronsommerfugl,
A3	A4	dagpåfugleøje
A4	A5	citronsommerfugl
A5	A6	dagpåfugleøje (2), citronsommerfugle (2)
A6	A7	dagpåfugleøje, citronsommerfugl (2)
A7	A8	ingen obs
A8	A9	ingen obs
Transekt B		
Start	Slut	Obs
B1	B2	ingen obs
B2	B3	citronsommerfugl, dagpåfugle
B3	B4	dagpåfugleøje, det hvide C
B4	B5	ingen obs
B5	B6	ingen obs
B6	B7	citronsommerfugl (2), nældens takvinge
Transekt C		
Start	Slut	Obs
C1	C2	ingen obs
C2	C3	citronsommerfugl, dagpåfugleøje (4), nældens takvinge
C3	C4	ingen obs
C4	C5	dagpåfugleøje (2)

Registreringer d. 17. april 2015.

Bilag 1e, observationer fra d. 22. maj 2015

Transekt A		
Start	Slut	Obs
A1	A2	aurora
A2	A3	grønåret kålsommerfugl, stor kålsommerfugl (2)
A3	A4	nældens takvinge, stor kålsommerfugl,
A4	A5	dagpåfugleøje, citronsommerfugl
A5	A6	skovrandøje
A6	A7	citronsommerfugl
A7	A8	citronsommerfugl
A8	A9	skovrandøje
Transekt B		
Start	Slut	Obs
B1	B2	hesteskovandnymfe, grønåret kålsommerfugl
B2	B3	hesteskovandnymfe, stor kålsommerfugl
B3	B4	skovblåfugl
B4	B5	ingen obs
B5	B6	ingen obs
B6	B7	citronsommerfugl, nældens takvinge
Transekt C		
Start	Slut	Obs
C1	C2	ingen obs
C2	C3	aurora, citronsommerfugl (2), grønåret kålsommerfugl, nældens takvinge, nældesommerfugl (3), skovrandøje, stor kålsommerfugl
C3	C4	aurora (2), citronsommerfugl
C4	C5	aurora, grønåret kålsommerfugl (4), nældens takvinge, nældesommerfugl (2), skovblåfugl, stor kålsommerfugl, almindelig hedelibel, hesteskovandnymfe

Registreringer d. 22. maj 2015.

